

Univerzita Palackého
v Olomouci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Náhrada újmy v občanskoprávních vztazích

Základy soukromého práva 2, PF UP

JAN GREPL

Zásady deliktního práva

- *Pacta sunt servanda*
- Každý si, až na výjimky, nese následky za své jednání sám (princip sebeodpovědnosti)
- *Neminem ledere*
- Zákaz obohacování (resp. nepoctivosti)
- Solidarita, rovnost, proporcionalita
- Při způsobu náhrady má přednost **naturální restituce** před pekuniární kondemnací
- Východiskem je subjektivní odpovědnost (objektivní jen v případech zákonem stanovených)
- Funkce deliktního práva: **reparační, preventivní, sankční** (x *common law*)
- Odlišení **smluvní odpovědnosti** a **deliktní odpovědnosti** (jednota ~~civilního deliktu~~)
- Rozšíření náhrady nemajetkové újmy

Právní úprava

- **Občanský zákoník** (zák. č. 89/2012 Sb.)
 - Zejména část čtvrtá, hlava III. (§ 2894 a násl.)
- **O odpovědnosti státu za škodu...** (zák. č. 82/1998 Sb.)
 - Nezákonné rozhodnutí a nesprávný úřední postup
- **Dále:**
 - Zákoník práce (zák. č. 262/2006 Sb.)
 - Nemoci z povolání atp.
 - Antidiskriminační zákon (zák. č. 198/2006 Sb.)
 - Tiskový zákon (zák. č. 46/2000 Sb.)
 - Právo na dodatečné sdělení, právo na odpověď

Terminologicky

- Náhrada újmy jako pojem zahrnuje
 - **Náhradu majetkové újmy** včetně ušlého zisku (pojem **ŠKODA**)
 - **Náhrada nemajetkové újmy** (bolestné, ztížení společenského uplatnění...)
- Pojem delikt v širším slova smyslu (*lato sensu*)
 - Újma vzniklá v důsledku porušení zákona
 - V rámci náhrady je cílem nastolení stavu, jakoby k deliktu nedošlo
 - Újma vzniklá v důsledku porušení smlouvy
 - V rámci náhrady je cílem nastolení stavu, jakoby nebyla porušena
- Pojem delikt v užším slova smyslu → porušení zákona
- Pojem objektivní a subjektivní odpovědnosti
 - **SUBJEKTIVNÍ** → je vyžadováno zavinění škůdce
 - **OBJEKTIVNÍ** → odpovědnost bez ohledu na zavinění škůdce

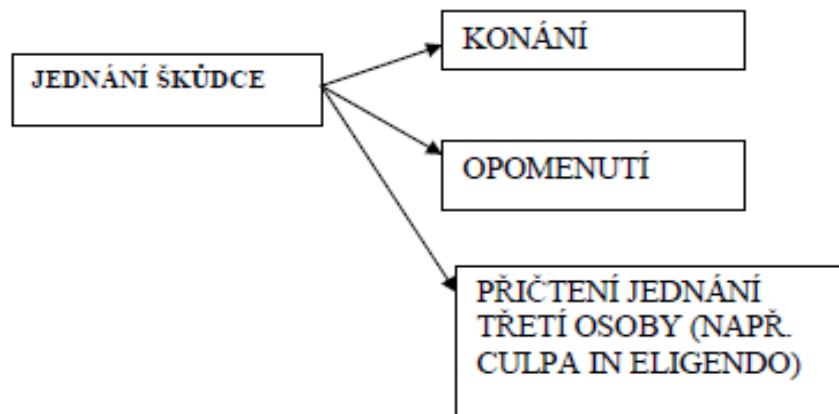

Vznik nároku na náhradu újmy

- **Jednání**
 - Konání (*komisivní*) i opomenutí povinného jednání (*omisivní*)
 - Porušení zákona / smlouvy
- **Protiprávnost**
 - Je dána porušením Z/S, pokud není dána OKOLNOST VYLUČUJÍCÍ PROTIPRAVNOST
 - Zejm. nutná obrana, krajní nouze, přípustné riziko, svolení poškozeného
- **Zavinění**
 - V případě subjektivní odpovědnosti
 - Stav mysli jednajícího (škůdce) ke škodní události
- **Vznik újmy**
- **Příčinná souvislost**
 - Mezi jednáním a následkem
 - 1) *Conditio sine qua non* (kauzalita v přírodo-vědním slova smyslu)
 - 2) **Adekvátnost** – optimální pozorovatel

A. Jednání

- Pomocník při plnění dluhu § 1935 – přičitatelnost
- Odpovědnost za pomocníka při plnění dluhu § 2914
 - Samostatný pomocník – *culpa in eligendo*
 - Nesamostatný pomocník – přičitatelnost

B. Protiprávnost

- Je evokována porušením zákona nebo smlouvy
- Okolnosti vylučující protiprávnost
 - **Nutná obrana** (§ 2905)
 - Odvracení bezprostředně hrozícího nebo trvajícího útoku od sebe nebo od jiného. Újma nesmí být nepatrná a obrana zcela zjevně nepřiměřená.
 - **Krajní nouze** (§ 2906)
 - Odvracení přímo hrozícího nebezpečí újmy od sebe nebo od jiného. Proporcionalita, Subsidiarita.
 - **Svolení poškozeného**
 - **Svépomoc** (§ 14)
 - **Výkon práv a povinností**

C. Zavinění (jen subjektivní odpovědnost)

- § 24 NOZ: „Každý **člověk** odpovídá za své jednání, je-li s to **posoudit** je a **ovládnout**. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná.“
- Zavinění ve formě **ÚMYSLU**
 - **Úmysl přímý**: věděl a chtěl
 - **Úmysl nepřímý**: věděl, že škodu může způsobit a byl s tím srozuměn
- Zavinění ve formě **NEDBALOSTI**
 - **Vědomá**: věděl, že může způsobit škodu, ale spoléhal se, že nezpůsobí
 - **Nevědomá**: nevěděl, ačkoliv vědět měl a mohl
- **Hrubá nedbalost**: *takový přístup škůdce k požadavku náležité opatrnosti, který svědčí o jeho zjevné bezohlednosti k chráněným statkům*. Není zvláštní formou zavinění

D. Vznik újmy

- **Újma** = majetková újma (škoda) i nemajetková újma
- **Škoda**: jakákoliv ztráta na majetku, nejedná se přitom pouze o škodu skutečnou (výše, o kterou se hodnota majetku snížila), ale i o **ušlý zisk** (výše, o kterou se hodnota majetku nezvětšila, ale měla)
- **Nemajetková újma**: psychická újma, která vznikla v důsledku zásahu do osobnostních práv, je smyslově vnímatelná a projevuje se ve sféře poškozeného; zásadně se neprojevuje ve snížení majetku poškozeného (*pokud by vedle nemajetkové újmy vznikla i škoda, např. ušlý zisk kvůli rekonvalescenci, jedná se o nárok z náhrady škody*)
 - Pokud není zvlášť ujednána, postihuje škůdce jen, stanoví-li to zákon, a to poskytnutím zadostiučinění
 - protiprávního zásahu do přirozených práv člověka (§ 2956),
 - poškození věci ze svévole nebo škodolibosti (§ 2969 odst. 2),
 - osob, které újmu (třeba i ne vlastní) důvodně pociťují jako osobní neštěstí (§ 2971)
 - zájezdu (újma za narušení dovolené, § 2543),
 - porušení základních členských práv člena spolku závažným způsobem (§ 261).

E. Příčinná souvislost (kauzalita)

• A) Přírodní kauzalita

- Příčinná souvislost v přísně přírodovědeckém smyslu je dána tehdy, jestliže určitý proces má, za stávajících podmínek, na základě přírodních zákonů nutně za následek určitou změnu.

• B) Právní kauzalita

- **Conditio sine qua non** (teorie podmínky)
 - Pro konání: taková událost (jednání) je pro výsledek příčinná, kterou si nelze odmyslet, aniž by nutně odpadl i sám výsledek (škoda)
 - Pro opomenutí: pro výsledek (škodu) je takové opomenutí v právním smyslu příčinné, jestliže si nelze domyslet konkrétní opomenuté jednání, aniž by odpadl sám výsledek (škoda)
- **Teorie adekvátnosti**
 - Zakázáno je takové jednání, u kterého je objektivně předvídatelné, s velkou mírou pravděpodobnosti, že vede k zakázanému následku
 - **Optimální pozorovatel** - všechny vědomosti a zkušenosti své doby; pokud pro něj není následek alespoň předvídatelný, není odpovědnost dána
- **Teorie kauzálního nexu**
 - Vztah mezi ochranou normou a jejím účelem (norma ukládá povinnost se nějak chovat za nějakým účelem, pokud je to předejití normy – pak je mezi touto normou a následkem nexus protiprávnosti)
- **Teorie předvídatelnosti**
 - V rámci porušení smluvní povinnosti – hradí se jen škoda předvídatelná ke dni uzavření smlouvy → projev důvěry a informovanosti mezi smluvními stranami.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Případy náhrady škody (újmy)

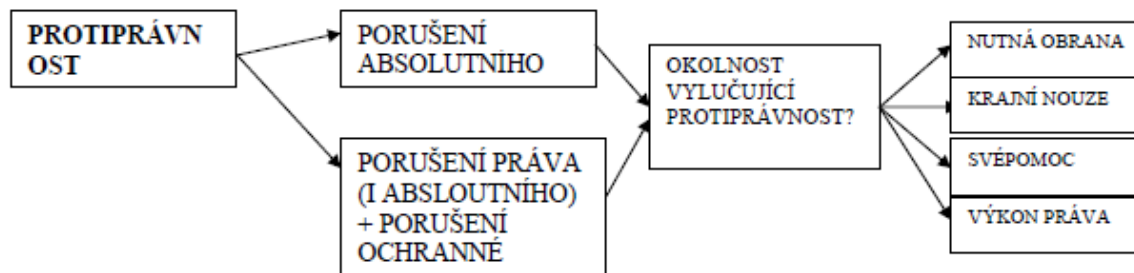
- **Generální klauzule**
 - 1) Porušení dobrých mravů (§ 2909)
 - 2) Porušení zákona (§ 2910)
 - 3) Porušení smluvní povinnosti (§ 2913)
- **Zvláštní skutkové podstaty**

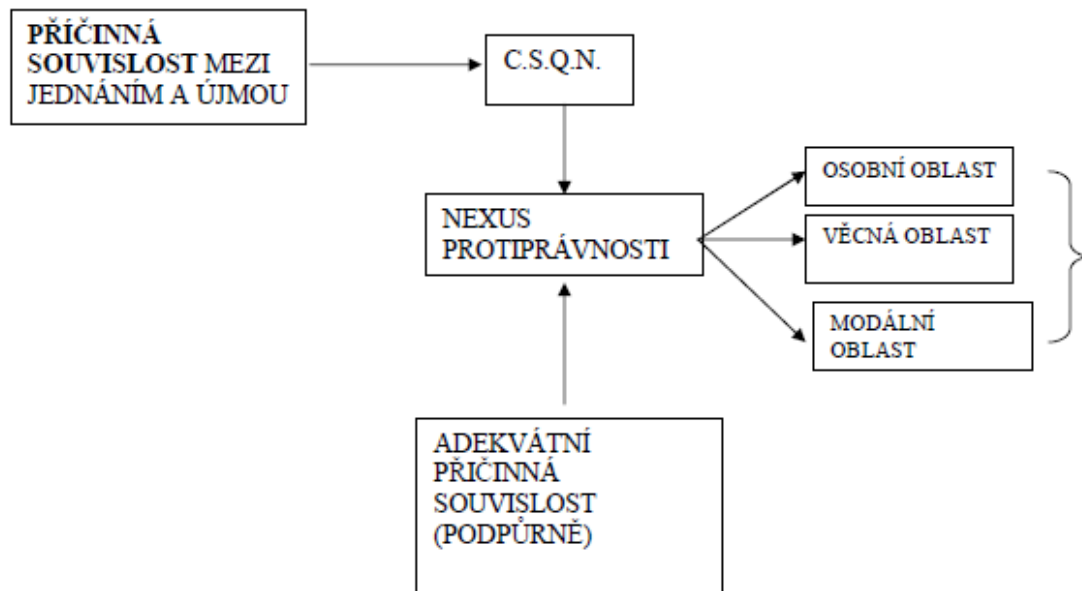
1) Porušení dobrých mravů

- Vyžaduje se zavinění ve formě **úmyslu**
 - Objektivní promlčecí lhůta 15 let (§ 636)
- **Dobré mravy** jsou měřítkem hodnocení konkrétních situací odpovídajícím obecně uznávaným pravidlům slušnosti v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti
 - **Souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování mnohdy zajišťují vymahatelnými právními normami**
 - I jinak dovolený výkon práva, jehož cílem je pouze poškodit jiného (šikanózní výkon práva)
- *Př. Trpící pacient v čekárně lékaře, lékař vezme známého, který přišel po prvním pacientovi. Díky tomu náš pacient trpí déle a vzniká mu větší nemajetková újma.*
- *Př. Dvě parkoviště, jedno placené, druhé zdarma – na to je poslední volné místo, řidič s parkovací kartou na bezplatné parkování na zpoplatněném tam naschvál zajede, aby druhý řidič musel platit na placeném.*

2) Porušení zákona

- **1) Zásah do absolutního práva**
 - Osobnostní práva (života, zdraví, čest, svoboda, integrita)
 - Věcná práva, práva k nemotným statkům
- **2) Porušení ochranné normy** (zásah i do relativního práva)
 - **Ochranná norma:** *povinnost, kterou zákon stanovuje k ochraně nějakého práva poškozené osoby. Zákon = jakákoli právní norma (i návštěvní řád národního parku).*
 - **Nexus protiprávnosti** – odpovídá se pouze za škody, které spadají pod ochranný účel normy (osobní, věcná, modální)
- Zákon presumuje zavinění ve formě nevědomé nedbalosti (§ 2911)

- Škoda – zmenšení majetku, nenanvýšení, ač k němu mělo dojít (ušlá zisk), nemajetková újma – zásah do přirozeného práva člověka dle části I. NOZ
 - Zásadně se nahrazuje škoda, která je kryta ochranným účelem normy
 - **Čistá ekonomická ztráta** – vzniká jiným způsobem, než zásahem do absolutního práva (zkrácení věřitele) – není to zásah do absolutního práva, ale čistá ekonomická újma (zrušení představení při zlomení ruky)

3) Odpovědnost za porušení smlouvy

§ 2913 odst. 1: „Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.“

- **Zjevnost vztahu třetí osoby**, jejímuž vztahu měla povinnost sloužit
- Objektivní odpovědnost s možností se liberovat
- V rámci smlouvy i na dispozitivní ustanovení zákona (§ 545)
- Dopadá přiměřeně i na kvazikontrakty (§ 1723/2)
- **Liberace (§ 2913/2)**
 - Dočasně nebo trvale
 - Zabránila nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka
 - Vzniklá nezávisle na jeho vůli, kterou však nebyl povinen překonat
- V rámci kauzality – **teorie předvídatelnosti**
 - Jen ta škoda, kterou kontrahent mohl při uzavírání předvídat

Zvláštní skutkové podstaty náhrady újmy

- škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání - § 2920 a násl.
- škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi - § 2923
- škoda z provozní činnosti a škoda způsobená provozem zvlášť nebezpečným - § 2924, § 2925
- škoda na nemovité věci - § 2926
- škoda z provozu dopravních prostředků (§ 2927 a násl.)
- škoda způsobená zvířetem
- škoda způsobená věcí
- škoda způsobená vadou výrobku (§ 2929 a násl.)
- škoda na převzaté, odložené, vnesené věci
- škoda způsobená informací nebo radou
- odpovědnost státu a samosprávných celků při nesprávném výkonu veřejné moci

A. Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

- § 2920 odst. 1: „Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.“
- § 2920 odst. 2: „Nebyl-li nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.“
- § 2921: „Společně a nerozdílně se škůdcem nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdcem zanedbal dohled.“
- § 23: „Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná.“
- § 31: „Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.“

B. Osoba s nebezpečnými vlastnostmi

§ 2923: „Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost, ať již v domácnosti, provozovně či na jiném podobném místě, nahradí společně a nerozdílně s ní škodu způsobenou v takovém místě nebo při této činnosti někomu jinému nebezpečnou povahou takové osoby.“

- Nebezpečná vlastnost osoby – těla nebo ducha
- Svěření určité činnosti nebo poskytnutí útulku BEZ ZJEVNÉ POTŘEBY
- Činnost či útulek je v domácnosti, provozovně nebo jinak bezpečném místě (kde se ztrácí obezřetnost)
- Vědomost osoby o nebezpečné vlastnosti → **úmysl**
- Vztah mezi škodní událostí a nebezpečnou vlastností

C. Škoda z provozní činnosti

§ 2924: „Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.“

- Objektivní odpovědnost možností liberace
- **Provozní činnost** je chápána činnost, která souvisí v předmětem podnikatelské činnosti, kterou FO či PO provozně vyvíjí. Předmět činnosti je vymezen ve zřizovací listině, v oprávnění k podnikatelské činnosti nebo v živnostenském oprávnění
 - ANO: autokemp, zemědělská výroba, provoz vodního díla
 - NE: organizace společenské akce (ad hoc), provoz banky, činnost města
- **Vznik škody v důsledku:**
 - a) **vlastní provozní činnosti**
 - b) **věcí při ní použitou**
např. vodící zařízení koní, vlek, strom v autokempu
 - c) **vlivem činnosti na okolí**
např. únik škodlivin do okolí, uhynutím včelstev v důsledku postřiku

D. Škoda z provozu dopravních prostředků

§ 2927 odst. 1: „Kdo provozuje dopravu, nahradí škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Stejnou povinnost má i jiný provozovatel vozidla, plavidla nebo letadla, ledaže je takový dopravní prostředek poháněn lidskou silou.“

§ 2927 odst. 2: „Povinnosti nahradit škodu se nemůže provozovatel zprostit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se zprostí, prokáže-li, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.“

- Objektivní odpovědnost s částečnou možností liberace
- **Provozovatelé dopravy** - podnikatelská činnost, v jejímž rámci dochází k prevozu věcí či osob z místa na místo – autobusová doprava, zásilková i rikša
- **Provozovatel** - ten, kdo má právní a faktickou možnost dispozice s dopravním prostředkem, kdo užívá organizovaně tohoto dopravního prostředku

E. Škoda za převzaté, odložené nebo vnesené v.

§ 2944: „Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, neprokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak.“

§ 2945: „(1) Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají, nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci. Stejně nahradí škodu provozovatel hlídanych garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství.

(2) Neuplatní-li se právo na náhradu škody u provozovatele bez zbytečného odkladu, soud je nepřizná, pokud provozovatel namítne, že právo nebylo uplatněno včas. Nejpozději lze právo na náhradu škody uplatnit do patnácti dnů po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět.

(3) Byla-li škoda způsobena na věci odložené v dopravním prostředku hromadné dopravy, nahradí se jen podle ustanovení o náhradě škody způsobené provozem dopravního prostředku.

§ 2946: „(1) Kdo provozuje pravidelně ubytovací služby, nahradí škodu na věci, kterou ubytovaný vnesl do prostor vyhrazených k ubytování nebo k uložení věcí, popřípadě na věci, která tam byla pro ubytovaného vnesena. To platí i tehdy, byla-li věc za tím účelem ubytovatelem převzata.

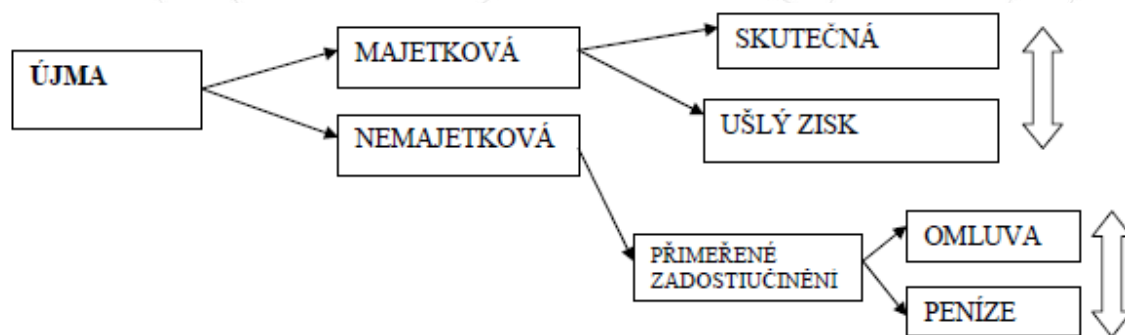
(2) Prokáže-li ubytovatel, že by ke škodě došlo i jinak, nebo že škodu způsobil ubytovaný nebo osoba, která ubytovaného z jeho vůle provází, povinnosti k náhradě škody se zproští. K ujednáním o jiných důvodech zproštění se nepřihlíží.“

F. Škoda způsobená státem

- Zákon č. 82/1998 Sb.
 - **Nezákonné rozhodnutí**
 - Bylo zrušeno nebo změněno
 - Podmínka využít všech opravných prostředků
 - **Nesprávný úřední postup**
 - Nesprávný úřední postup je i nečinnost
- Institut předběžného uplatnění nároku – 6 měsíců
- Rozhodnutí o vazbě, trestu nebo ochranném opatření
 - Za každý den výkonu částka 170,- Kč / den
- Zadostiučinění za nemajetkovou újmu
 - V penězích, ledaže lze postačí samotné konstatování porušení
 - V případě újmy vzniklé nesprávným úředním postupem se přihledne k okolnostem § 31a/3
 - Subjektivní promlčecí lhůta 6 měsíců, objektivní 10 let
 - Ostatní nároky se promlčují v obecných lhůtách
- Nárok státu na regresní úhradu

Rozsah a způsob náhrady újmy

Škoda: primární pravidlo je *restitutio in integrum*
(obnovení v předešlý stav)

není-li to možná / požádá-li o to poškozený = **pekuniární
kondemnace** (peníze)

hradí se skutečná škoda a ušlý zisk
čistá ekonomická újma

Nemajetková újma: odčiní se *přiměřeným* *zadostiučiněním*

zadostiučinění musí být poskytnuto **v penězích**, nezajistí-li škůdce **jiný způsob** skutečného a účinného odčinění způsobené újmy

např. omluva, odčinění újmy

ochrana osobnosti obsahuje zvláštní nároky při zásahu do osobnostních práv – zanechání zásahu, odstranění jeho následků, další zvláštní – tiskový zákon (uveřejnění odpovědi atp.)

Snížení náhrady škody

- v případech zvláštního zřetele hodných
- přihlédne soud: jak ke škodě došlo, osobním a majetkovým poměrům poškozeného a škůdce
- nelze: úmyslně způsobená škoda, škůdce se přihlásil k výkonu určité profese, povolání jako odborník

Náhrada za ublížení na zdraví a usmrcení

- Při **ublížení na zdraví** odčiní škůdce újmu poškozeného **peněžitou náhradou**, vyvažující **plně vytrpěné bolesti** a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví **překážka lepší budoucnosti** poškozeného, nahradí mu škůdce **i ztížení společenského uplatnění**. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se **podle zásad slušnosti**.
- Při **usmrcení** nebo **zvlášt' závažném ublížení na zdraví** odčiní škůdce duševní útrapy **manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou** vyvažující **plně jejich utrpení**. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se **podle zásad slušnosti**.

Zákon č. 40/1964 Sb.

(1) Při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují **a) bolesti poškozeného a b) ztížení jeho společenského uplatnění.**

(2) Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí **vyhláškou** výši, do které lze poskytnout náhradu **za bolest a za ztížení společenského uplatnění**, a určování výše náhrady v jednotlivých případech.

- **vyhláška č. 440/2001 Sb., bodová hodnota; 1 bod = 120 Kč**

- vytvořeno odborníky na danou problematiku
- technicistní přístup na stanovení něčeho, co je RYZE individuální

(3) Za škodu usmrcením náleží pozůstalým **jednorázové odškodnění**, a to

- a) **manželovi** nebo manželce 240 000 Kč,
- b) každému **dítěti** 240 000 Kč,
- c) každému **rodiči** 240 000 Kč,
- d) každému rodiči při ztrátě dosud nenarozeného počatého dítěte 85 000 Kč,
- e) každému **sourozenci** zesnulého 175 000 Kč,
- f) každé **další blízké osobě žijící** ve společné domácnosti s usmrceným v době vzniku události, která byla příčinou škody na zdraví s následkem jeho smrti, 240 000 Kč.

- Zásady slušnosti → Metodika Nejvyššího soudu ČR

- Kontinuita; v zásadě dle 440/2001 Sb., ale změna v hodnotě bodu; dynamická veličina závislá na průměrné mzdě 1% měsíční nominální mzdy (251, 28 Kč pro rok 2014)
- Revize odbornými lékařskými společnostmi; Přepřarování bodového hodnocení bolesti
- Např. otevřená zlomenina není samostatný typ zlomeniny, ale připočte se k „obyčejné“ zlomenině, a přičte se k tomu bodové hodnocení zasažení povrchových částí
- Možnost zvýšení hodnoty lékařem v případě komplikací (lehká o 5 %, středně závažná o 10 %, závažná o 15 %, těžká 20 %), resp. § 2957 (úmysl, lest, pohrůžka...)

Jan Grepl, 10. 4. 2019, Katedra soukromého práva a civilního procesu, Právnické fakulta UP v Olomouci

Kód	Diagnóza	Počet b.	Bolestné
S580	Traumatická amputace jednoho předloktí	250	79.712,- Kč
S881	Traumatická amputace mezi kolenem a kotníkem	270	86.089,- Kč
S870	Drtivé poranění kolena	200	63.770,- Kč
S057	Avulze	200	63.770,- Kč
S0600	Otřes mozku – lehký	20	6.377,- Kč
S025	Ztráta zubu	20	6.377,- Kč
T171	Cizí těleso v hrtanu	50	15.942,- Kč

- Hodnota jednoho bodu bolestného pro rok 2019 činí **318,85 Kč**
- Navýšení bolestného
 - Komplikace lehká – do 5 % (krátkodobá léčba, neprodlouží léčbu)
 - Komplikace středě závažná – do 10 % (vyžaduje dlouhodobou léčbu /op)
 - Komplikace závažná – do 15 % (v akutní fázi prudce horší)
 - Komplikace těžká – do 20 % (celková, přechodně ohrožující život)

- **Ztížení společenského uplatnění**
 - Diskontinuita
 - Průměrný (obvyklý) poškozený ve vztahu k jednotlivým stránkám života a přihlédnutí k jednotlivým odlišnostem případu
 - Posuzování dle MKF (komponenty Aktivita, Participace, Kvalifikátor aj.)
 - Výsledkem jednotlivých mezivýsledků je vážený průměr na výsledné celkové omezení $\leq 100\%$ (teoreticky lze dosáhnout 100% kompletní vyřazení žijící osoby ze všech sfér života) procentní vyjádření ztráty životních příležitostí (lepší budoucnosti)
 - Lze individualizovat na kolik je ztížení společenského uplatnění rozdílné např.: při ztrátě dolních končetin u IT specialisty nebo profesionálního tanečníka apod.
- S ohledem na změnu hodnoty peněz v čase, by měla být vypočítána podobně jako bolestné z **průměrné nominální hrubé mzdy** v NH a to jako její **400násobek**
 - V případě věku se za vrchol posuzuje 45-55 let; proto se může navyšovat o 10% , dojde-li k újmě ve věku mezi 35-44 lety, o 20% ve věku 25-34 let a o $30-35\%$ ve věku 0-24 let **naopak** dojde-li k újmě po 55 roce života, pak je možné snížit o 10% ve věku 55-69 let, resp. o 20% 70 let a výše.
- Průměrná mzda (31.885,- Kč) * 400 = **12.754.000,- Kč**

- **MKF** - mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disabilit a zdraví
 1. Učení a aplikace znalostí
 2. Všeobecné úkoly a požadavky
 3. Komunikace
 4. Pohyblivost
 5. Péče o sebe
 6. Život v domácnosti
 7. Mezilidská jednání
 8. Hlavní oblasti života
 9. Život v komunitě, sociální a občanský

Položka	Relativní váha	Stupeň obtíže Kap.	Stupeň obtíže Výkon	% obtíže stanovené lékařem - Kapacita	% obtíže stanovené lékařem - Výkon	% obtíže vypočtené	% obtíže korigované vahou
D1 Učení se a aplikace znalostí	0,1111						
<i>Účelné smyslové zkušenosti (D110-D129)</i>							
D110 Pozorování	0,0625						
D115 Naslouchání	0,0625						
D120 Jiné účelné vnímání	0,0625						
<i>Základní učení (D130-D159)</i>							
D130 Opisování	0,0625	1		14,5		14,50	0,10
D135 Opakování	0,0625	2		37		37,00	0,26
D140 Učení - čtení	0,0625	3		72,5		72,50	0,50
D145 Učení - psaní	0,0625	4		100		100,00	0,69
D150 Učit se počítat	0,0625						
D155 Získání dovedností	0,0625						
<i>Aplikace znalostí (D160-D179)</i>							
D160 Soustředění pozornosti	0,0625	1	1	14,5	14,5	14,50	0,10
D163 Myšlení	0,0625	2	2	37	37	37,00	0,26
D166 Čtení	0,0625	3	3	72,5	72,5	72,50	0,50
D170 Psaní	0,0625	4	4	100	100	100,00	0,69
D172 Počítání	0,0625						
D175 Řešení problémů	0,0625						
D177 Rozhodování	0,0625						
D1 Celkem							3,11
D2 Všeobecné úkoly a požadavky	0,1111						
<i>Všeobecné úkoly a požadavky (D210-D299)</i>							
D210 Provádění jednotlivého úkolu	0,2500	X		50		50,00	1,39
D220 Provádění mnohočetných úkolů	0,2500	X	X	60	30	45,00	1,25
D230 Vykonávání běžné denní povinnosti	0,2500	4	X	100	50	75,00	2,08
D240 Zvládání obtíží a jiných psychických nároků	0,2500	X	1	60	14,5	37,25	1,03
D2 Celkem							5,76

D3 Komunikace	0,1111						
<i>Komunikace - přijímání, vnímání (D310-D329)</i>							
D310 Komunikace přijímáním mluvených zpráv / D320 Komunikace přijímáním zpráv ve znakové řeči	0,1111	2	0	37	0	18,50	0,23
D315 Komunikace přijímáním neverbálních zpráv	0,1111	4	1	100	14,5	57,25	0,71
D325 Komunikace přijímáním psaných zpráv	0,1111	3	2	72,5	37	54,75	0,68
<i>Komunikace - vytváření (D330-D349)</i>							
D330 Mluvení / D340 Vytváření zprávy ve formální znakové řeči	0,1111						
D335 Vytváření neverbální zprávy	0,1111						
D345 Psaní zpráv	0,1111						
<i>Konverzace a používání komunikačních pomůcek a technik (D350-D369)</i>							
D350 Konverzace	0,1111						
D355 Diskuze	0,1111						
D360 Používání komunikačních pomůcek a technik	0,1111						
D3 Celkem							1,61
D4 Pohyblivost	0,1111						
<i>Měnění a udržování pozice těla (D410-D429)</i>							
D410 Měnění základní pozice těla	0,0833	1		14,5		14,50	0,13
Poznámka: pozice těla mění často, opatrně, pomalu							
D415 Udržení pozice těla	0,0833	2	1	37	14,5	25,75	0,24
Poznámka: facilitátor: sedací klínek							
vydrží sedět 5 minut v měkké sedačce, 15 minut na tvrdé sedačce, s klínkem i 1 hodinu bez nutnosti změny polohy těla							
D420 Přemísťování	0,0833	1		14,5		14,50	0,13
Poznámka: opatrně, pomalu							
<i>Nošení předmětů, pohybování a zacházení s nimi (D430-D449)</i>							
D430 Zvedání a nošení předmětů	0,0833	2		37		37,00	0,34
Poznámka: omezení zejména u nošení těžkých předmětů při postižení pravého ramene a bederní páteře a omezení při zvedání předmětů ze země a pokládání na zem při postižení bederní páteře							
D435 Přemísťování předmětů pomocí dolních končetin	0,0833	2		37		37,00	0,34
Poznámka: tyto úkony provádí velmi opatrně, mohou vyvolávat bolesti bederní páteře a kořenové dráždění s propagací do PDK							
D440 Využití ruky k jemným pohybům	0,0833						
D445 Využití ruky a paže	0,0833	1		14,5		14,50	0,13

Položka	Relativní váha	Stupeň obtíže Kap.	Stupeň obtíže Výkon	% obtíže stanovené lékařem - Kapacita	% obtíže stanovené lékařem - Výkon	% obtíže vypočtené	% obtíže korigované vahou
Poznámka: omezení funkce pravé paže při určitém omezení hybnosti a síly v ramenním kloubu							
<i>Chůze a pohyb (D450-D469)</i>							
D450 Chůze	0,0833						
D455 Pohyb	0,0833						
D460 Pohyb po různých lokalitách	0,0833						
<i>Pohyb pomocí dopravy (D470-D489)</i>							
D470 Používání dopravy	0,0833						
D475 Řízení	0,0833						
D4 Celkem							1,33
D5 Péče o sebe	0,1111						
<i>Péče o sebe (D510-D599)</i>							
D510 Sám se umýt	0,1429						
D520 Péče o části těla	0,1429						
D530 Používání toalety	0,1429						
D540 Oblékání	0,1429						
D550 Jídlo	0,1429						
D560 Pití	0,1429						
D570 Péče o své zdraví	0,1429						
D5 Celkem							0,00
D6 Život v domácnosti	0,1111						
<i>Získávání nezbytných životních potřeb (D610-D629)</i>							
D610 Získání obydlí	0,1667						
D620 Získání nezbytných věcí	0,1667						
<i>Domácí úkony (D630-D649)</i>							
D630 Příprava jídla	0,1667						
D640 Vykonávání domácích prací	0,1667						
<i>Starat se o domácnost a pomoc ostatním (D650-D669)</i>							
D650 Péče o předměty v domácnosti	0,1667						
D660 Pomoc druhým	0,1667						
D6 Celkem							0,00

[illegible]

Univerzita Palackého
v Olomouci

Při ublížení na zdraví a usmrcení se odškodňují

a) ublížení na zdraví

plně vytrpěné bolesti + další útrapy
překážka lepší budoucnosti = ztížení společenského uplatnění
nelze-li výši náhrady zjistit = zásady slušnosti

b) usmrcení nebo zvlášť závažné ublížení na zdraví

duševní útrapy manželů, rodičů, dítěte nebo jiné osobě blízké
peněžitá náhrada plně vyvažující utrpení těchto osob
nelze-li zjistit = zásady slušnosti

c) náklady spojené s péčí o zdraví

účelně vynaložené, spojené s péčí o zdraví poškozeného, o jeho osobu nebo domácnost
hradí se tomu, kdo je vynaložil
přiměřená záloha na návrh poškozeného (toho, kdo je vynaložil)

d) náklady pohřbu

přiměřené náklady spojené s pohřbem tomu, kdo je vynaložil
v rozsahu, v jakém nebyly pokryty dávkou podle jiného právního předpisu
přihlédne se k okolnostem a zvyklostem jednotlivého případu

e) náhradu na ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti

peněžitý důchod – rozdíl mezi průměrným výdělkem před vznikem újmy a náhradou toho, co poškozenému bylo vyplaceno v důsledku nemoci
i žáku/studentovi po dobu prodloužení přípravy na povolání / neschopnosti / postižení

f) náhradu na ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti

peněžitý důchod ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před a po újmě (PN)

g) náhrada na ztrátu na důchodu

rozdíl: na jaký důchod by mu vzniklo právo před a po újmě

h) náklady na výživu pozůstalým

peněžitý důchod pozůstalým, kterým zemřelý ke dni své smrti poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu
ve výši rozdílu mezi dávkami pojištění a tím, co by poškozený mohl podle rozumného očekávání poskytovat, kdyby k zranění nedošlo
z důvodů slušnosti lze přiznat i osobě, které usmrcený poskytoval důchod, až nebyl povinen

i) odbytné

na místo peněžitého důchodu
je-li proto důležitý důvod a požádá-li o to poškozený

Náhrada při usmrcení osoby blízké

25 Cdo 894/2018

- (...) lze za **základní částku náhrady** považovat v případě nejblížešších osob (manžel, rodiče, děti) **dvacetinásobek průměrné mzdy** (obdobnou metodu užil Krajský soud v Ostravě v rozhodnutích ze dne 2. 12. 2014, sp. zn. 6 To 370/2014, ze dne 23. 10. 2015, sp. zn. 6 To 404/2015, ze dne 8. 4. 2016, sp. zn. 6 To 51/2016, ze dne 26. 4. 2016, sp. zn. 6 To 122/2016).
 - $20 * 31.885,- \text{ Kč} = \mathbf{637.700,- \text{ Kč}}$
- (...) musí přihlídnout např. k intenzitě, povaze a způsobu neoprávněného zásahu, k charakteru a rozsahu zasažené hodnoty osobnosti, k trvání i vlivu vzniklé nemajetkové újmy pro postavení a uplatnění postižené fyzické osoby ve společnosti apod. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2007 sp. zn. 30 Cdo 2206/2006).
- **Princip proporcionality** – jak soudy rozhodují v obdobných případech? I. ÚS 2844/14

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost
😊

jan.grepl01@upol.cz